

Kulasek: 3% PKB na naukę to nasz cel

27.5.2026 - Marcin Kulasek | Nowa Lewica

Panie Marszałku! Wysoka Izbo!

Dziś środowisko akademickie skorzysta ze swojego prawa do wyrażenia swojego sprzeciwu, w pokojowym proteście. Wśród postulatów jest znana od lat propozycja przeznaczenia 3 procent PKB na naukę. Odpowiadam – tak, 3 procent PKB na naukę to jest nasz wspólny cel.

Cel bardzo ambitny i właśnie idziemy w tym kierunku i będzie szli dalej. Państwo ma tworzyć system i warunki, aby polska nauka mogła skutecznie konkurować z najlepszymi. Przyciągać talenty, rozwijać przełomowe technologie i budować przewagi, które będą wzmacniały pozycję Polski przez kolejne dekady.

Nauka nie jest dodatkiem do rozwoju kraju

Nauka nie jest dodatkiem do rozwoju kraju, nauka jest jego fundamentem. Polska nauka od lat mierzy się z problemami i wieloletnimi zaniedbaniami. Jako minister nauki wiem o tym najlepiej i nie chodzi tu wyłącznie o finansowanie, ale także o bariery strukturalne i proceduralne, które przez ten czas urosły do znaczących rozmiarów.

Reformy wymagają struktury instytutów, brakuje przejrzystych kryteriów awansów i oceny pracy naukowców. Tzw. punktoza, czyli wadliwy i bezmyślny system ewaluacyjny oraz liczne absurdy. Zbyt niski poziom polskich jednostek w europejskich grantach. Zbyt niski poziom komercjalizacji i współpracy z sektorem prywatnym. W końcu wysoki odsetek tzw. dropout-ów, czyli porzucanie studiów przez studentów i doktorantów. Brak wystarczającej liczby miejsc dla studentów w akademikach. A także problem bezpieczeństwa na uniwersyteckich kampusach.

To wszystko zastaliśmy w ministerstwie nauki i zmieniamy ten stan rzeczy od początku kadencji!

Krok po kroku reformujemy system

Przed nami kolejne wyzwania: niż demograficzny, wzrost tempa globalnej technologicznej konkurencji, przeobrażanie polskiej gospodarki oraz rynku pracy. Mówimy, że nie da się zrobić wszystkiego na raz. Krok po kroku reformujemy system szkolnictwa wyższego na wielu odcinkach i systematycznie zwiększamy finansowanie. Naprawiamy i uszczelniamy system, zmieniamy kryteria oceny oraz prawo, a także cyfryzujemy i szukamy nowych form finansowania oraz inwestujemy w bezpieczeństwo. Wspieramy studentów i pracowników naukowych. To wszystko są nasze cele, moja misja.

7 mld 322 mln zł więcej naukę i szkolnictwo wyższe

Jakkolwiek oceniamy skalę potrzeb, to w okresie ostatnich 3 lat nastąpił wyraźny i znaczący wzrost nakładów na szkolnictwo wyższe oraz naukę. W porównaniu z 2023 r. mamy do czynienia ze wzrostem tych nakładów o 7 mld 322 mln zł więcej, w ujęciu nominalnym to jest 20-procentowy wzrost.

Rok 2024 był przełomowy w obszarze wynagrodzeń, zrealizowaliśmy obietnicę 30-procentowych podwyżek dla kadry akademickiej, na ten cel rozdysponowano blisko 4 mld zł. W latach kolejnych te działania były kontynuowane. W 2025 r. podwyżka wyniosła 5 procent, przeznaczono na ten cel 806

mln zł. A w 2026 r. wzrost wyniósł 3 procent.

Średnie wynagrodzenie na uczelni wzrosło z 9010 zł w 2023, w 2025 r. już 11627 zł

Co szczególnie istotne, mechanizm ten objął nie tylko uczelnie, ale także instytuty PAN. Średnie wynagrodzenie na uczelni wzrosło z 9010 zł w 2023 r. do 10 878 zł w roku 2024, aby w roku 2025 osiągnąć poziom 11627 zł. Oznacza to wzrost o 29 procent w przeciągu 2 lat, to wynik, który trzeba uznać za dowód poprawy sytuacji materialnej środowiska akademickiego.

Spójrzmy dalej. W 2026 r. łączne nakłady na szkolnictwo wyższe i naukę wynoszą prawie 44,7 mld zł, w budżetach wszystkich ministerstw. Tylko w budżecie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego to prawie 36 mld zł. W stosunku do roku 2025 rzędu 1,7 mld zł, czyli 5 procent w górę.

Czy nam to wystarcza? Nie! Zrobimy wszystko, aby w kolejnych latach było jeszcze więcej pieniędzy. Nie mówmy zatem o obcinaniu pieniędzy na naukę, ponieważ to zwyczajna nieprawda.

Polska nauka to ogromny system, który finansowany jest z wielu źródeł. Spójrzmy na środki, które popłynęły do uczelni w ostatnich latach z KPO, to blisko 1,5 mld zł min. na laboratoria badawcze.

W ostatnich latach nadzorowane przez ministerstwo nauki Narodowe Centrum Badań i Rozwoju podpisało 485 umów na dofinansowanie na łączną kwotę 2 mld zł 725 mld zł.

450 mln zł na akademiki

W 2026 r. przeznaczaliśmy ponad 450 mln zł na akademiki. Środki te pójdą na budowę, remonty, przebudowę oraz zakup obiektów z przeznaczeniem na akademiki. Wspieramy polskich studentów i doktorantów, ponieważ wiemy, że dzisiejsze ceny wynajmu często stanowią poważną barierę. Dostępne cenowo akademiki to konkretna odpowiedź na ten problem. A te 450 mln zł wygospodarowaliśmy spoza budżetu ministerstwa.

Aby wybić się na niezależność technologiczną musimy przestać być wyłącznie biorcą innowacji – Gaia AI Factory to inwestycja w sztuczną inteligencję warta 300 mln zł, którą współfinansuje resort nauki. To znakomity przykład znakomicie wydanych pieniędzy na innowacje w Polsce.

Umieźdzynarodowienie

W naszym ministerstwie często pada słowo - umieźdzynarodowienie. Na początku kadencji udało nam się zgromadzić w Warszawie, wszystkich unijnych ministrów nauki i podpisać "Deklarację Warszawską" - gwarancję większych i bardziej sprawiedliwie dzielonych środków na badania. Konkretnie, którego wcześniej brakowało.

Jesienią 2025 r. przedstawiliśmy projekt strategii rozwoju szkolnictwa wyższego w latach 2025-2035, to plan, który wyznacza kierunek zmian dla polskich uczelni. Chcemy nowoczesnych i konkurencyjnych uczelni, które są otwarte na świat i przyciągających najlepszych studentów. Także tych z zagranicy. Dlatego uszczelniliśmy system wizowy i wprowadziliśmy certyfikację językową. Polska uczelnia ma być celem, a nie przystankiem do obchodzenia prawa.

Polski astronauta dr Sławosz Uznański-Wisiniewski odwiedził 17 uczelni

Inspiracja. W 2025 r. polski astronauta dr Sławosz Uznański-Wisiniewski odwiedził 17 uczelni spotykając się z blisko 15 tysiącami młodych ludzi. Pokazaliśmy, że Polska nauka może inspirować i budzić dumę.

Konsultacje ze środowiskiem naukowym

Reformy. Aby zwiększenie finansowania było skuteczne, potrzebujemy głębokich zmian w systemie, który żeśmy zastali. W konsultacjach ze środowiskiem naukowym wprowadziliśmy zmianę systemu ewaluacji działalności naukowej, aby był on bardziej uczciwy i przejrzysty. Nowy model wprowadza oceny potencjału w zakresie nauki i kształcenia oraz niedocenianymi dotychczas aktywnościami - tworzenia dobrego miejsca pracy dla naukowców, uwzględnianie strategii rozwoju badań naukowych, rozwój kadr, mobilność pracowników, transfer do dydaktyki oraz aspekt etyki w nauce.

Trwają prace nad nowelizacją ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce będzie to istotny etap dalszego rozwoju i usprawniania szkolnictwa wyższego w Polsce. Zmieniamy prawo, ponieważ zastane przepisy odstawały od realiów współczesności. W odpowiedzi na środowiska akademickiego powołano w 2025 r. szeroki zespół z udziałem studentów, doktorantów, rektorów oraz instytucji systemowych, który wypracuje kluczowe rozwiązania dla funkcjonowania uczelni.

Reforma PAN

Za naszych rządów Polska Akademia Nauk doczekała się reformy, o którą środowisko zabiegało od lat. Rok do roku zwiększamy budżet PAN-u, w 2024 r. było to 122 mln zł, w 2025 r. 127 mln zł, a w 2026 r. 129,5 mln zł.

Od przyszłego roku uruchamiamy program doskonałościowy - Rozwój Instytutów Naukowych, w którym poszczególne jednostki będą mogły otrzymać nawet 1,5 mln zł na badania.

Cyfryzacja

Przenosimy administrację i obieg dokumentów do XXI wieku. Symbolem tej zmiany jest mLegitymacja studencka dostępna do w aplikacji mObywatel. Od czerwca tego roku uczelnie zaznaczą wydawać dyplomy wraz z suplementami również w wersji elektronicznej, również dostępne w mObywatelu.

Bezpieczeństwo

Tragiczny incydent na Uniwersytecie Warszawskim uświadomił nam wszystkim, że musimy mocniej zadbać o to by uczelnie były bezpieczną i przyjazną przestrzenią dla studentów i pracowników.

Wzmocniliśmy ochronę uczelni, wprowadziliśmy szkolenia i programy reagowania kryzysowego, zainwestowaliśmy w infrastrukturę bezpieczeństwa. Za tymi zmianami poszły pieniądze. 200 mln zł na poprawę bezpieczeństwa, które trafiły do uczelni w formie jednorazowej subwencji.

Podejmujemy działania na rzecz równości i przeciwdziałania mobbingowi w środowisku akademickim - Pakiet na rzecz równości i instytutach. Dajemy jasny sygnał, że polskie uczelnie muszą być miejscem bezpiecznym, wolnym od przemocy, dyskryminacji oraz mobbingu.

3 procent na naukę to nasz wspólny cel

3 procent na naukę to nasz wspólny cel. Bardzo ambitny, ale w dłuższej perspektywie realny. W ciągu najbliższych 5 lat chcemy osiągnąć 2 procent PKB na naukę. Będziemy dalej systematycznie zwiększać finansowanie, nakłady na Badania i Rozwój oraz zwiększać udział polskich uczelni w europejskich programach. Będziemy dalej zwiększać wynagrodzenia oraz wsparcie dla studentów i doktorantów.

Rząd i środowisko naukowe muszą działać wspólnie, dlatego potrzebujemy dialogu oraz dobrej woli

wszystkich stron. Wspólnie zmieniamy polską naukę, wspólnie rozwijamy Polskę!

Marcin Kulasek, minister nauki i szkolnictwa wyższego

Sejm, 27 maja 2026 r.

<https://lewica.org.pl/aktualnosci/12562-kulasek-3-pkb-na-nauke-to-nasz-cel>